

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

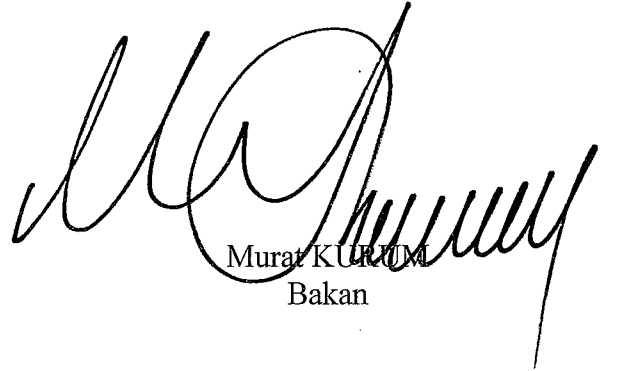
Sayı :30824082-610-3890029
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Haziran 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet, 5 Sayfa)
- Cevap Yazısı (33 Adet, 71 Sayfa)

ADANA MİLLETVEKİLİ
SAYIN BURHANETTİN BULUT'UN
TBMM 7/64168 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

7/64168
G.K.166

SORULAR

2018 yılında Çin'in ardından Malezya, Vietnam ve Tayland'ın plastik çöplerin ithalatını yasaklamasıyla, Türkiye, Avrupa'nın çöp merkezi haline gelmiştir. Avrupa ülkelerinden Türkiye'ye gönderilen plastik atıkların miktarı 2004-2021 yılı arasında 196 kat artmıştır. Avrupa'nın plastik çöpünü en çok alan ülke olan Türkiye, 2019 yılında 582 bin 296 ton, 2020'de de yaklaşık 660 bin ton plastik atık ithal etmiştir.

Son yıllarda plastik ve geri dönüşüm fabrikalarında sıklıkla yangın çıktığı basında yer almaktadır. Geri dönüşüm tesislerinde çıkan anormal yangınlar kafalarda soru işaretleri oluşmasına neden olmaktadır. 2019'da Türkiye'de 33 plastik ve geri dönüşüm fabrikası ile ilişkili depo yangınlarının olduğu; 2020'de sayının 65'e; 2021 yılında ise 121'e çıktığı belirtilmektedir.

Plastik çöpler yandığı zaman zehirli gazlar atmosfere salınmaktadır. Plastik atıkların yanması sonucu ortaya çıkan ağır metal, dioksin ve furan ve kalıcı organik kirleticiler toprağa, suya, havaya ve besin zincirine karışarak kansere neden olmakta insan sağlığına geri dönüşü olmayan zararlar vermektedir.

Bu çerçevede;

1. 2018 yılından bu yana Adana'da ve Türkiye genelinde kaç plastik ve geri dönüşüm fabrikasında yangın çıkmıştır?
2. Yangınların çıkış nedeni araştırılmış mıdır/nedir?
3. Yangınları kasıtlı çıkardığı tespit edilen işletme var mıdır? Yangını kasıtlı çıkardığı tespit edilen kaç işletmenin ruhsatı iptal edilmiştir?
4. Plastik ve geri dönüşüm fabrikalarında yangın sonrası ortaya çıkan zehirli kimyasalların çevreye ve insan sağlığına verdiği zarar araştırılmış mıdır?
5. Son 3 yılda birden fazla yangın çıkan tesis var mıdır?
6. Geri dönüşüm tesisleri ne şekilde, hangi sıklıkta denetlenmektedir? Yangınların engellenmesine dair hangi çalışmalar yürütülmektedir?

CEVAP

Çevre Kanunu gereğince ekonomik değere haiz bazı tehlikesiz atıkların ithaline izin verilmektedir. Tehlikeli atıkların, geri kazanımı mümkün olmayan atıkların ve çöplerin ithalatı ile bertaraf amaçlı atıkların ithalatı yasaktır.

Ülkemizde tehlikesiz atık ithalat işlemleri Ticaret Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan "Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği" ve Bakanlığımız tarafından düzenlenen "Atık İthalatı Uygulama Genelgesi" kapsamında gerçekleştirilmektedir. Mezkûr mevzuat kapsamında atık plastik haricinde geri dönüşüm yapılmak üzere metal hurda, atık kâğıt, atık cam, tekstil atıkları vb. gibi atık çeşitleri de ithal edilip ekonomik değere haiz ürünler elde edilmektedir.

Türkiye gümrük bölgesine girecek atıkların ithalatı sınır gümrük idaresinin bulunduğu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerinden uygunluk belgesi alınması koşuluyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından alınmış Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi ile Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi alan geri kazanım tesislerine sahip sanayiciler tarafından yapılmaktadır. İthalatı yapılmak istenen atıkların gümrük işlemleri başlamadan önce, sınır gümrüğünden bulunan Çevre, Şehircilik

ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin uzman personellerince atığın uygunluk denetimi yapılmaktadır. Uygun bulunmayan atıkların ithalatına izin verilmeyerek mahrece iade işlemleri başlatılmaktadır.

Söz konusu Tebliğ kapsamında yer alan bazı tehlikesiz atıklar (plastik, kağıt, cam vb), yalnızca radyasyon panellerinin olduğu 27 adet ihtisas (sınır) gümrüğünden 17 Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce söz konusu gümrük idarelerinde denetimler yapılmak suretiyle ithal edilebilmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerince yapılan atık ithalatı uygunluk denetimleri 2009 yılından bu yana devam etmekte olup, sahada denetim ve belge kontrolü yapılmadan hiçbir atığın ithalatına izin verilmemektedir.

Atık ithalatının yurtiçi toplama faaliyetlerini olumsuz yönde etkilenmemesi amacıyla 2020 yılı itibariyle atık ithalatında kota uygulamasına geçilmiştir. Atık geri kazanım tesislerinin kapasiteleri üzerinden verilen ithalat izin kotası kapsamında, tesislerin üretim kapasitelerinin en fazla %50'si kadar atık ithalatı yapmalarına izin verilmektedir.

Aynı zamanda yapılan mevzuat düzenlemeleri ile 2021 yılı başında karışık türde plastiklerin ithalatı yasaklanmıştır. Bununla birlikte; plastik atık gruplarının ithalatını yapacak tesislere ek kriterler getirilmiş olup, plastik atık ithalatı yapan geri kazanım tesislerine çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla mali teminat zorunluluğu, ilave belgelendirme kriterleri ve tesis kriterleri getirilmiş, ithal edilecek atıkların gümrükten tesise varıncaya kadarki süreç mobil atık taşıma sistemi (MOTAT) ile takip edilmeye başlanmıştır. Ayrıca, ithal edilecek plastik atıklardaki kontaminasyon % 1 ile sınırlandırılmıştır.

Plastik atık ithalatı geri dönüşüm amaçlı yapılmakta olup, yakma ve bertaraf amaçlı plastik atık ithalatı yasaktır. Geri dönüşüm tesislerinin proses verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleştirme raporları ile takip edilmektedir. Geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir. Sadece ithal edilen atıklar değil iç piyasada toplanan atıkların da doğaya terk edilmesi ve çevreye zarar verecek şekilde yakılması yasaktır. Geri dönüşüm tesislerinin verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleştirme raporları ile takip edilmektedir. Geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir. Ülkemizde atık ithalatı, Atık İthalatçısı Kayıt Belgesine sahip geri kazanım tesisleri tarafından yapılmakta ve ithal edilen atıklar Bakanlığımız MOTAT sistemi ile tesise kadar takip edilmektedir.

Bakanlığımızca 2021 yılında gerçekleştirilen 57.000'in üzerinde çevre denetimi ile Cumhuriyet tarihinde yapılan en yüksek denetim sayısına ulaşılmıştır. Bu denetimlerde Çevre Mevzuatına aykırı hareket eden 3 bin 941 tesise toplamda 350 milyon 228 bin 270 lira idari para cezası uygulanmış, 406 tesis ise faaliyetten men edilmiştir. 2018 yılından günümüze kadar atık bertaraf ve geri dönüşüm tesislerine yönelik 26.962 adet denetim gerçekleştirilmiş olup, Çevre Kanununa aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen işletmelere de yaklaşık 300 Milyon TL idari para cezası uygulanmıştır. Gümrük bölgelerinde ve geri dönüşüm tesislerinde İl Müdürlüklerimizce yapılan denetimlerin yanı sıra Bakanlık merkez teşkilatından gönderilen denetim ekipleri tarafından da geri dönüşüm sektöründe denetimler yapılmaktadır. Son olarak Bakanlığımız merkez denetim ekipleri tarafından Adana İlinde geri kazanım konusunda faaliyet gösteren işletmelerde 133 çevre denetimi yapılmış, 29 tesisin faaliyeti durdurulmuş ve yaklaşık 7 Milyon TL idari para cezası uygulanmıştır.